

ממדרן רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת וארא תשפ"ד

• תורת חמד | מענייני הפרשה •

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם (שמות ו, כו). ופירש"י: יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין כאחד, עכ"ל. והקשה מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (בספרו 'דרש משה' עה"ת, עמ' מא) שהוא דבר תמוה, שהרי משה היה אדון הנביאים ועל ידו ניתנה התורה, ואיך אמר שאהרן שקול אליו. וביאר שם דכיון שגם אהרן היה בשליחות ה' להוציא את ישראל, אף שכח משה היה גדול משל אהרן, מ"מ כיון שגם אהרן הוצרך להיות בזה, הן שווין בזה, שבחלק שהגדול צריך לקטן הא חולקין בריצה. וכונתו דכיון ששמה היה זקוק לאהרן שידבר לפני פרעה, וכדכתיב 'אתה תדבר את כל אשר אצווק, ואהרן אחיך ידבר על פרעה' (לקמן ז, ב), ופירש"י: 'אתה תדבר פעם אחת... ואהרן אחיך ימליצנו ויטעימו באזני פרעה', א"כ כדיון הוא שיהיו שקולים. והרב אליעזר גרינבוים שליט"א הביא ראיה לדבריו מהתוס' ביבמות (דף קג ע"ב ד"ה המסוליים) שהביאו דברי המדרש (שיה"ש א, ט) ג' דברים שקולים זה כזה, חכמה יראה ענוה, וכתבו ע"ז בשם ר"י דשקולים היינו דהא בלא הא לא סגי, אבל ענוה גדולה מכולם, עכ"ל. ומבואר דאע"פ שענוה גדולה מכולן, בכ"ז שקולים הם זה כזה, משום דהא בלא הא לא סגי, והוא ראיה לדברי האגרו"מ.

עוד ביאר הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, דכיון דאהרן עשה כל ימיו בשלימות כל רצון השי"ת שהיה אפשר לו לעשות הוא שקול כמשה, אף שמשה היה גדול ממנו, ולכן היה מוטל עליו יותר דברים (למסור את התורה לישראל), מ"מ כיון ששניהם עשו מה שנצטוו ונשלחו כפי יכולתם, הן שווין במעלה. ולפי דבריו יש לבאר דברי הרמב"ם (פ"ה מהל' תשובה ה"ב) שכל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו וכו', וצ"ב איך יתכן לאדם להגיע לדרגה כזו של אבי הנביאים, ולהנ"ל אתי שפיר דאם ימצא את כל כוחו וכשרונותיו, הרי שלפי דרגתו יהיה כמו משה רבינו שעשה כל מה שנצטווה מהקב"ה.

ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח מטף ונמה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצבים ובאבנים (שמות ז, ט). ופירש"י דהטעם שצווה הקב"ה לאהרן שיכה את היאור ולא משה: לפי שהגין היאור על משה כשנשלך בתוכו, לפיכך לא לקח על ידו לא ברם ולא בצפרדעים, ולקח על ידי אהרן. וכן מצינו במכת כינים שלקה החול ע"י אהרן, ופירש"י (לקמן ח, יב) דהעפר הגן על משה כשהרג את המצרי והטמינו בחול. וצ"ב מה שייך הכרת הטוב כלפי דבר דומם שלא חש ולא מרגיש, וכי החול והיאור יבינו שמכירים להם טובה, וידוע מה שביאר במכתב מאלהו (ד"ג עמ' 101) דאה"נ ואף שמקבל הכרת הטוב לא ירגיש בהכרת הטובה, מ"מ אם לא יכיר טובה אז ישריש בעצמו טבע של כפיות טובה, ורצון ה' הוא שאדם יהא מכיר טובה, ולכן צווה הקב"ה למשה שלא יכה את היאור והחול כדי שלא יפגום במידת הכרת הטוב שטבעו בו. והנה בחובת הלבבות (תחילת שער עבודת האלוקים) כתב: 'ואם תגיע לנו שום טובה ע"י מי שלא כוון בה אליו, יסתלקו מעליו חיובי ההודאה לו, ואין אנו חייבים בה', וצ"ע מדברי חז"ל הנ"ל, דלכאורה צריך שיכיר לו טובה כדי שלא יפגום במידת הכרת הטוב שלו עצמו, ושלא יכנס בו טבע של כפיות טובה. ויש לומר, דשאני הכא דאם משה היה מכה העפר והיאור היה זה מעשה ביזוי לדברים שהטיבו לו ולכן דווקא התם אמר הקב"ה שאהרן יכה דאין ראוי לבזות את מי שנהנית על ידו, דבור ששתית ממנו מים אל תשליך בו אבן (שמו"ר כ, א), והיינו שע"י שמבזה בקום ועשה את הדבר שנהנה ממנו מכנים בקרבו טבע של כפיות טובה, משא"כ בסתמא כשאדם מקבל טובה ממי שלא כיוון להיטיב עמו, בזה קסבר החוה"ל דכשאינו מכיר לו טובה והוא בשב ואל תעשה, לא חשיב שמבזה אותו, ובהו אין חשש כ"כ שמשריש בעצמו טבע של כפיות טובה.

• ווי העמודים וחשוקיהם •

שאלה משולחני של מרן שליט"א

אמירת תפילת הדרך בנסיעה בתוך עזה

שאלה. אנחנו נוסעים בתוך עזה, וככל שהמקום יותר מיושב כך הסכנה יותר גדולה, השאלה היא האם בכל בוקר כשאנו מתחילים לנוע בתוך עזה צריך לומר 'תפילת הדרך', שהרי בין הבניינים ומקומות היישוב עלולים להתחבא יותר ויותר מחבלים המנסים להשמיד להרוג ולאבד רח"ל, והסכנה הקיימת שם הרבה יותר גדולה מאשר בנסיעה רגילה גם בדרך בינעירונית, וגם יותר ממה שחז"ל תקנו למהלך במדבר וכיו"ב.

תשובה. תפילת הדרך כשמה כן היא, היא נתקנה לאדם שנוסע בדרך, דהיינו מעיר לעיר, וכתב בשו"ע (או"ח סימן קי"ט) דאין לאומרה אלא אם כן יש לו לילך פרסה [ארבע מיל], אבל פחות מפרסה לא יתחוב בברוך. והטעם כתב במשנ"ב (סק"ל) שפחות מפרסה בקירוב לעיר אינו מקום סכנה מן הסתם, אם לא שמחזוק לן באותו מקום שהוא מקום סכנה או יש לברך תפילת הדרך בכל גווני. וכתב שם עוד, דאין חילוק בין הולך בספינה להולך ביבשה, ושלפי"ז גם הנוסע על מסילת הברזל יש לו לברך תפיה"ד אפילו אם נוסע רק פרסה, ולפי"ז יש ליהדר לכתחילה תיכף כשמתחיל לנסוע לברך ברכת תפיה"ד, וכמו שכתב הרמ"א בסמוך דלכתחילה יהדר תוך פרסה ראשונה, ובדיעבד יברך עד לבסוף כל זמן שיש לו עדיין פרסה אחת ליסע על המסילה, עכ"ד. ויעוין בתהלה לדוד (המשמעות לסימן קי) שכתב, שלגבי רכבת אין הבדל בין פרסה לפחות מפרסה, כי הסכנה שיש ברכבות גדולה, ולכן אין נפק"מ אם זה בתוך פרסה או מחוץ לפרסה, וסיים שגם בפחות מפרסה סמוך לעיר אפשר לברך, יעו"ש.

ובספר ארחות רבינו (ח"א עמוד סב) כתב, סיפר לי ת"ח אחד ממקורביו של מרן החוה"א זצוק"ל, שנסע עם מרן ועם עוד אנשים במונית לברית ביפו, זה היה בשנת תש"י בערך, ושאל אחד מן הנוסעים את מרן, היום שיש הרבה מכוניות בדרך ויש סכנה אם אפשר לברך תפיה"ד בעיר. וענה מרן זצוק"ל המברך אין מזניחין אותו. ועוד שמעתי מאחד מבני ביתו ששאל את מרן בענין לברך תפיה"ד כשנוסע מב"ב לת"א, וענה לו הרשות לברך משום שהנסיעה במונית היא סכנה, ע"כ.

ומרן הגרש"ז אוערבראך זצ"ל נהג, כמובא בספר הליכות שלמה (תפילה, פכ"א ס"ג) כשהיה נוסע דרך ישובים של ערבים בזמנים שהיה חשש סכנה אמר תפיה"ד, וביארו שם כי אמר הואיל ועכשיו הם אויבים יש לחושבו כמקום לא מיושב. כלומר, הטעם שסמוך למקום ישוב אין צריך לברך, כיון שסמוך לישוב אין סכנה, ואם הישוב עצמו הוא סכנה, נחשב למקום לא מיושב לענין תפיה"ד.

ולפי זה היה מקום לומר לכאורה שהנוסע בעזה, גם אם זה במקום מיושב, כיון שזהו מקום סכנה גדול, אולי אפשר לברך תפיה"ד, שאדרבה הישוב הוא עיקר הסכנה, וכל מה שאין מברכים במקום מיושב, כיון ששם אין סכנה. אלא שצ"ע אם אפשר לברך כשאדם נמצא במלחמה, כי ברכה זו היא תפילת הדרך, היינו לא כשאדם נמצא בסכנה אלא רק כשנוסע בדרך, והדרך יש בה סכנה וכאן אינו נוסע בדרך, אלא נמצא במקום סכנה בגלל המלחמה, ואין זה סכנת דרך אלא סכנת מלחמה, ולא מצינו שהנמצא במקום סכנה ללא דרך יברך ברכה זו. ולכן הטוב ביותר שיכלול תפילה זו בבוקר בתפילת שחרית בברכת 'שומע תפילה' ובה יוצא ידי כל הספיקות.

לברך 'הגומל' באמצע המלחמה

שאלה. הייתי בעזה ואירע לי נס עצום, כאשר שהייתי בבניין ממולכד שהתפוצץ ובנייני ניסים יצאתי בחיים כמעט ללא פגע, וברצוני לברך כעת 'הגומל' באמצע המלחמה, האם אפשר לברך כעת או דלמא רק לאחר שאצא מן המלחמה לגמרי ואשוב לביתי, כיון שהמלחמה עצמה היא מקום סכנה תמידי.

תשובה. באמצע המלחמה אי אפשר לברך 'הגומל' כי הוא עדיין באמצע הסכנה, וכמו שמצאנו בעטרת זקנים (סימן ריש סק"ב) שכתב בשם המהרש"ל, שאין מברכים עד שיצא מהצרה לגמרי, וכן בחולה עד שיחזור לבוריו לגמרי, שאין הטובה שלימה כל זמן שלא נגמר, וכן תקנו לומר גמלני כל טוב, שפירושו הטוב הוא כולה ולא רובה, יעו"ש מה שהביא מחז"ל (ב"ר ד, 1) דלשון טוב מורה על טובה שלימה שנגמרה בטובה ובמלואה.

ולכן חייל שנכנס למקום סכנה, ונעשו לו שם ניסים מברך 'הגומל' [יעוין מה שכתבנו בזה בחשוקי חמד עמ"ס בבא מציעא דף קו ע"א בארוכה], אולם אין מברך על כל נס ונס שקרה לו, אלא כסוף המלחמה לאחר שיצא מהסכנה לגמרי מברך על כל הניסים גם יחד. ויעוין בהעמק דבר (בראשית לה, א) שכתב ללמוד מהפסוקים שם, דמי שאירעה לו צרה ונמלט ממנה, ונצרך להביא תודה או לברך הגומל, ועד שלא הגיע לזה אירעה לו צרה אחרת, אין לו להביא תודה או לברך הגומל עד שיהיה ניצל גם מאותה צרה שהוא נכנס שנית, וכ"כ בהעמק דבר (שמות ב, כב) דאין לברך על הנס עד שיצא ממנו לגמרי.

ובכל זאת, אם מרגיש צורך דחוף להודות על הנס שקרה לו, יאסוף למחר עשרה אנשים ויברך בפניהם את הברכה של 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכן אמר מרן הגרש"ז אוערבראך זצ"ל (הליכות שלמה פכ"ג ס"ח) שהמסופק אם צריך לברך 'הגומל' יברך את ברכת הגומל חסדים טובים בפני עשרה, כי יש ראשונים הסוברים שהוא נוסח הברכה, ולדידהו ודאי יוצא בזה, ולכן אף שאנו מברכים כגירסת הר"י והרא"ש מ"מ ככה"ג ראוי לכוין בברכות השחר לשם הודאה, שהרי עכ"פ חוינן שזהו ג"כ נוסח הודאה.

בשב"ק פרשת שמות נשא רבינו דברי חיזוק קודם ל'ברכת החודש', בדבריו עורר על כך שבנוסף לכל הצרות שהתנגשו עלינו מיום שמחת תורה, ניכר גם המחסור בגשמים, 'נראה לי, אמר רבינו, שהדבר נובע מפני שאין אנו מקדישים ושמות לב מספקת לענין הנסים העצומים שהשי"ת עושה אתנו כאן בא"י, שכ"כ הרבה טילים ופגזים משוגרים וברחמי ה' רובם ככולם אינם פוגעים בנפש, וגם הנוקים בממון מועטים מאד, וזהו נס עצום ונורא! ואנו אינו מרגישים חשים מספיק את גודל הנס, ותכונצאה מכן אינו מודים להקב"ה כדבעי, וכאשר לא מודעים להקב"ה על הניסים, הקב"ה אינו ממשיך את שרשרת החסדים ואינו מוריד עלינו גשמים'. רבינו הזכיר את דברי הגר"א המבאר את פרשת דוד וגלית (שמואל א, פ"ז) שדוד המלך עשה לו בגד מעורר השם ולבשו כדי לזכור את הניסים שהיו לו שניצל מהארי והדוב, ובזכות זכירת הנס וההודאה להקב"ה זכה לנצח את גלית. וכך גם אנו נזכור את הניסים שעושה עמנו השי"ת ונודה לו, ועי"ז נזכה שיעשה לנו חסדים נוספים, ויוריד לנו שפע גשמים עד בלי די. [את הדברים כתב ופרסם תלמידו מקורבו הרה"ג ר' משה מיכאל צורן שליט"א].

בשיעורו של רבינו ביום ב', עורר רבינו כי כולם מחפשים בעידן דריתחא סגולה לאריכות ימים, ואמר שכעת כשהתחילו לקרוא חומש שמות, זו הזדמנות למי שחיסר בספר בראשית, להקפיד על קריאת שנים מקרא ואחד תרגום בקול נעים, וכמ"ש הבעל הטורים (שמות א, א) עה"פ 'ואלה שמות בני ישראל', דזה ראשי תיבות: 'ואדם אשר לומד הסדר שניים מקרא ואחד תרגום בקול נעים ישיר יחיה שנים רבות ארוכות לעולם', ומקורו ממסכת ברכות (דף ח ע"ב). רבינו התבטא על חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שבכל בוקר לאחר התפילה היה מתיישב עם הטלית והתפילין וקורא שמות"ת בקול שובה לב, ואכן האריך ימים למעלה ממאה שנה, וכנראה ענין זה היה אחד מהזכויות שעמדו לו, שהקפיד מאד להשלים פרשיותיו בקול נעים.

מעמד מרטיט ומרגש התקיים בשבוע שעבר בשיעור רופאים בביה"ח 'מעייני הישועה', כאשר מר ג'ונתן גולדברג, אביו של היד"ש [הערש בן פערל חנה] המוחזק בשבי החמאס בעזה משמחת תורה, הגיע לשיעור, להתברך ולהתחזק מרבינו. רבינו הפסיק מיד את שיעורו, באמרו כי הוא מפסיק באמצע השיעור לאמירת תהילים, והתבטא: "כולנו ערבים איש לאחיו, ואב שבנו נמצא בעזה, צריכים מיד על המקום להתפלל לישועתו". לאחר מכן ביקש רבינו ממקורבו ונאמן ביתו הרב מרדכי פורגס שילווה לו סכום של מאתיים ש"ח, ואמר: "אני נותן כעת צדקה, לוית"ת כסף, שיהיה לזכות ולמצוות צדקה, ואתה [האב] תחלק את זה למי שאתה רוצה, למי שצריך כסף, ותגיד לו שיתפלל עבור הבן שלך". לאחר מכן אמר רבינו שני פרקי תהילים פסוק בפסוק עם כל הקהל, בעודו נחנק בקולו בבכי נרגש, כאשר הנוכחים מתרגשים לראות את רבינו נושא בעול עם צרתם של אחרים באופן מיוחד. בסיום המעמד, ערך רבינו מי שבירך להירש ולשאר החטופים השבויים בשבי החמאס, ואמר בצער רב "הקב"ה ירחם עלינו, אוי...", כשלאחר מכן סיים ואמר לאבי החטוף: "אנחנו התפללנו, וזה עושה רושם, בשמים זה יעשה רושם, מתאספים יהודים כעת ומתפללים בלב שבור, זה עושה רושם, אתה תראה בעזרת ה' ישועות, כל טוב לכם".

כמדי יום שישי, מגיע רבינו לתלמוד תורה 'אהל תורה' ברמת אלחנן אשר בנשיאותו, למסור שיעור לתלמידי הכיתות הגבוהות ולהתפלל עמם בלימוד ולבחון את ידיעותיהם, ביום שישי שעבר, בצאתו מהת"ת המתינו לו בהתרגשות רבה תלמידי כיתה ב', שהתחילו - לראשונה בחייהם - בלימוד המשניות. לאחר שהמנהל המסור הרב ישראל וולף שליט"א חתן אותם והתלמידים הפגינו בקיאות רבה, אמר רבינו: "נצת באו לכאן מלאכים ורשמו את הדברים, ומסרו את זה להקב"ה..."

מיד לאחר חנוכה, התקיים מעמד מרגש של הכנסת ס"ת לשיבת 'היכל מרדכי' ברמת אלחנן, כאשר מעמד סיום כתיבת האותיות ויצירת התהלוכה התקיימה בבית בנו של רבינו הגר"א זילברשטיין שליט"א, רבינו השתתף במעמד זמן רב, ומיד כשנכנס ציין בפניו בעל השמחה, ראש הישיבה הגר"ז לבקוביץ שליט"א דבר פלא, כי לפני למעלה מחצי שנה כאשר אחזו באמצע כתיבת הס"ת, ובא לדבר עם רבינו אודות מעמד ההכנסת ס"ת, התבטא רבינו באופן פלאי ואמר לו: 'הם זורקים עלינו טילים, ואנחנו מרבים זכויות בכתיבת ספר תורה!', כאשר באמת מעמד ההכנסת ס"ת עצמו התקיים בשיאה של המלחמה. רבינו נשא מדרבותיו, והרחיב על כך כי תלמוד תורה כנגד כולם, ובזה אנו נוצחין במלחמה, לאחר מכן כתב רבינו אות בס"ת, ואף רקד ופיזז לכבודה של תורה יחד עם הס"ת ובעלי השמחה.

אחורה נא חידה

מתי קורה שאסור לאכול בסעודה ליל שבת 'דגים', כי אם בש"ר?

(התשובה לחידה, א"ה בשבוע הבא, החידות באדיבות ידידינו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר: מעשה באדם שהפקיד כסף בבנק, והפקיד אמר לו שהשטר בן מאה שקל מזוייף, והאיש שמח שמחה רבה. מדוע?

תשובה. הוציא השטר בשבת מרה"י לרה"י, וכיון ששמוע שהשטר מזוייף הרי שהוא פטור מחטאת, כמבואר במסכת שבת (דף ע"ב) דהמוציא שטר חוב לאחר שפרעו פטור כיון דאסור להשהות בבית שטר פרוע וגם לא לצור ע"פ צלוחיתו, והכ"נ להחזיק שטר מזוייף בביתו אסור דה"ל בכלל 'אל תשכן באהלך עולה' (כתובות דף יט ע"א, ובשו"ע ח"מ סימן נז), וא"כ לא חזי למידי והמוציא בשבת מרשות לרשות פטור מחטאת [ובזה"ז פטור מליתן צדקה, ראה משנ"ב (סימן שלד סק"פ)] ולכן שמח, אך צריך כפרה ונתנון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה (קידושין דף פא ע"ב).

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממרן שליט"א, ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com, ובפלאפון ה"ל, או בכתובת מייל 3126877@gmail.com ובפלאפון 0533126877.

היכן אפשר לכוון על הזיווג בתפילת שמונה עשרה

שאלה. כתב הרמב"ם (תפילה פ"א ה"ד), שעזרא ובית דינו תקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר, שלש ראשונות שבח לה', ושלוש אחרונות הודיה, ואמצעיות יש בהן שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולו. ונשאלתי, היכן נרמז בתוך תפילת שמו"ע בקשה על הזיווג.

תשובה. נראה שעל תפילה זו, אפשר לכוון בכמה מקומות, וכדלהלן:

ברכת שים שלום - הגמרא במסכת יבמות (דף סב ע"ב) אומרת 'כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה. רבא בר עולא אמר בלא שלום'. ואם כן כאשר אומר 'שים שלום טובה וברכה', יכול לכוון על הזיווג, כמו כן נאמר בתורה (בראשית ב, יח) 'לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו', אם כן להיות בלא זיווג אין זה טוב.

אמנם יש להעיר על זה, שאין לבקש בקשות לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות, ורק צרכי ציבור כתבו התוס' במסכת ברכות (דף לד ע"א) בשם רבינו חננאל ורבינו האי, שמותר לשאול בשלש אחרונות, וז"ל שם: 'ותדע דדוקא יחיד קאמר, שהרי עיקר ברכות אחרונות צרכי צבור הם'. ואם כן לכאורה כשאדם מבקש על זיווג או שבניו יגדלו לתורה לא שמענו.

ויש לומר שאף שאין להוסיף ולבקש להדיא בקשה פרטית בשלש אחרונות, מכל מקום כשאומר בסדר התפילה דברים שקבעו אנשי כנסת הגדולה, מותר לכוון גם דברים פרטיים, וסמך לכך, שבשבת אנו אומרים 'שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא' כמבואר במסכת שבת (דף יב ע"א), ומה הטעם שבשבת הרפואה קרובה לבא יותר מבימות החול, וביאר החיד"א [מובא בספר 'אלף כתב' להגר"י וייס זצ"ל הי"ד אב"ד ווערבי (אות קל)] דבימות החול מבקשים על הרפואה בברכה שמינית שהיא 'רפאונו ה' ונרפא', ובשבת שאין מתפללים י"ח ברכות, מותר להרהר על הרפואה כבר בברכה השנייה: 'ורפא חולים', ולכן 'הרפואה' קרובה לבא. הרי שאף שאסור לבקש מפורש ברכה פרטית בברכות הראשונות ואחרונות, מכל מקום מותר להרהר במילים שאומר גם דברים פרטיים.

אמנם הרמב"ם (שם) כתב שבברכות האמצעיות יש את התפילות הנצרכות לאדם, ואם כן יש למצוא היכן כוונת אנשי כנסת הגדולה בקשות אלו בברכות האמצעיות.

ברכת השיבנו אבינו - אמרין בגמרא (שם) שבמערבא אמרי שהשרוי בלא אשה שרוי גם בלא תורה, ואם כן יכול גם לכוון על הזיווג בברכת 'השיבנו אבינו לתורתך'. [יעוין בזה הקדוש (פרשת ויצא דף קמט ע"ב), שלכן נגלה הקדוש ברוך הוא אל יעקב בחיר האבות, ובמקום הקדוש הר המוריה, רק בחלום, משום שיעקב אבינו לא היה נשוי, ויצחק היה קיים].

ברכת ברוך עלינו - נאמר במסכת בבא מציעא (דף נט ע"א) 'לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר 'ולאברם הטיב בעבורה', והיינו דאמר להו רבא לבני מחווא אוקירו לנשייכו, כי היכי דתתעתרו'. אם כן יכול לכוון את הברכה גם בברכת ברוך עלינו, כשמתפללים על הפרנסה. והנצי"ב ב'העמק דבר' (בראשית כד, סג) על הפסוק 'ויצא יצחק לשוח בשדה', שפירשו חז"ל שלשוח הוא מלשון תפילה, והתפלל אז על הפרנסה שבכלל זה הוא השגת אשה שהיא צרכי האדם, ונקראת גם כן פרנסה כלשון הגמרא 'פרנסת נשואין' (ב"ב דף סה ע"א).

ברכת ראה נא - הרה"ק ר' דוד מדינוב ז"ע (צמח דוד, עמוד קיח) בנו של ה'בני יששכר' כתב, שזה רמזו בברכה, 'ראה נא בענינו' כמו שנאמר בהגדה של פסח 'ורא את ענינו זו פרישות דרך ארץ', וכאשר אומר 'ראה נא בענינו', יכול לכוון גם על זה. [ורמז לזה כמה שנאמר (בראשית כט, לב) 'ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני איש', וזה קאי על זיווגה, וכמבואר ברש"י (שם, יז) שהיא היתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה, שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן הגדולה לגדול והקטנה לקטן].

יש להוסיף למה באמת אנשי כנסת הגדולה לא בקשו מפורש על הזיווג, ויש לומר, שאנשי כנסת הגדולה אמרו בפירוש רק הדברים שצריכים לכלל, אבל זיווג, שאדם שנשא אשה, ושרוי עמה בטובה, לא ירגיש שייכות לתפילה זו, ולכן תפילה כגון זו, אמרו רק ברמז.

עוד נראה דגם אשה הזקוקה לזיווג יכולה לכוון בכל המקומות הנ"ל, ואם מועילים הם לאיש, מן הסתם יועילו גם לאשה [ובפרט שעל ידי הזיווג תזכה לשלום, שמחה, ברכה וטובה של בעלה, וכן תהיה שותפה בתורתו].

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום ממרן רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד, בקו 'שיח יצחק', 072-380-9348 או 04-376-0582.

מדי ערש"ק יעדכן בקו האם ישנה מרן שליט"א בשבת הקרובה ברמת אלחנן

לע"נ הרב אביגדור פורגס בן ר' יום טוב ליפמן זצ"ל